

GEVORMD WELZIJN

Nr. 4

ARBEID EN GEZONDHEID: EEN DELICAAT EVENWICHT?

MARC VAN SPRUNDEL
ANNE VAN REGENMORTEL
KAREN MUYLEAERT
(editors)

Auteurs

ERIK BORGERS
LUDO CAMBRÉ
ANTOON DE SCHRYVER
RAF D'HAEN
RAMONA HAMBACH
SONIA LOEMAN
OLIVIER THIRIAR
TIJL VANDEN EYNDE
DAISY VAN DE VELDE
KOEN VANTHIELEN
MARC VAN SPRUNDEL

intersentia

Antwerpen – Cambridge

Arbeid en gezondheid: een delicaat evenwicht?

Marc van Sprundel, Anne Van Regenmortel en Karen Muylaert (editors)

© 2016 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

Coverfoto © Indypendenz

ISBN 978-94-000-0758-1

D/2016/7849/97

NUR 825/883

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Woord vooraf

De reeks “Gevormd Welzijn” werd opgestart in 2009 naar aanleiding van de 30-jarige verjaardag van de opleiding Preventieadviseur Arbeidsveiligheid niveau I aan de Universiteit Antwerpen. De bedoeling van deze reeks is bij te dragen tot de vorming van preventieadviseurs door een aantal thema’s rond het welzijn op het werk aan bod te laten komen. Anderzijds wil de reeks ook een aantal waardevolle en interessante eindwerken en projectwerken, die gemaakt werden in het kader van deze opleiding, in de aandacht brengen.

Het eerste cahier “De preventieadviseur van morgen” gaf vooral aandacht aan organisatorische en juridische aspecten. Het tweede cahier “De kracht van indicatoren” was duidelijk gericht op technische aspecten. Het derde cahier “Bezint eer ge begint. Einde van een paradigma? Over wat werkelijk bepaalt of we veilig werken” reflecteert over wat gedrag en veiligheidsgedrag in het bijzonder bepaalt. Dit cahier “Arbeid en gezondheid: een delicaat evenwicht?” – de vierde in de reeks – focust op de werkende mens en zijn gezondheid en welzijn.

Volgens de Welzijnswet Werknemers moet de werkgever de nodige maatregelen nemen om het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk te bevorderen. Gezondheid, veiligheid en welzijn op het werk worden niet alleen bepaald door technische, juridische en organisatorische aspecten maar ook in belangrijke mate door menselijke factoren. Een veilig en gezond arbeidsmilieu is een *conditio sine qua non* maar onvoldoende om het welzijn van de werknemer als mens en als lid van de maatschappij te garanderen. In een holistische visie is arbeid een belangrijke menselijke activiteit die de participatie aan het maatschappelijk verkeer bevordert en is de kwaliteit van die arbeid een essentieel element dat bijdraagt tot het algemeen welzijn.

Belangrijke maatschappelijke evoluties hebben de context waarin het welzijn op het werk moet gerealiseerd worden, ondertussen grondig veranderd. Andere en nieuwe(re) risico’s hebben de klassieke risico’s progressief verdrongen. De beroepsgebonden aandoeningen die nu het meest voorkomen, zijn psychische aandoeningen veroorzaakt door psychosociale risicofactoren op het werk en aandoeningen veroorzaakt door een overbelasting van het spier-, pees- en botweefsel. Anderzijds wordt maximale deelname aan het arbeidsproces maatschappelijk verwacht ook van groepen die omwille van hun leeftijd, fysieke en/of psychische beperkingen, specifieke persoonlijke omstandigheden enzoverder een zekere arbeidshandicap hebben. Een aangepast en gericht medisch toezicht is nodig om het werk werkbaar te maken

voor deze kwetsbare groepen. Ten slotte heeft de globalisering van de economie geleid tot een grote diversiteit van de werknemerspopulaties. In die context moeten preventieadviseurs het welzijn van alle werkende mensen nastreven.

Voor dit vierde cahier hebben we keuzes moeten maken uit de vele mogelijke onderwerpen die aan bod hadden kunnen komen. Er werd gekozen voor twee grote thema's: arbeid en gezondheid enerzijds en psychosociale aspecten anderzijds. In de bijdragen wordt heel wat informatie gegeven, ervaringen gedeeld, opinies en visies weergegeven. Zoals het voorzien was bij de start van de reeks, werden er ook 3 eindwerken en 1 projectwerk opgenomen die rechtstreeks verband houden met de behandelde topics. Ze illustreren perfect hoe relevant de besproken thema's zijn voor de dagelijkse praktijk van de preventieadviseur. De hoop is dat dit cahier bijdraagt tot meer reflectie en beter inzicht in de menselijke factor in de problematiek van het welzijn op het werk.

Marc VAN SPRUNDEL

Inhoud

Woord vooraf	v
1. Inleiding	
MARC VAN SPRUNDEL	1
2. De complexe relatie tussen arbeid en gezondheid	
MARC VAN SPRUNDEL, ANTOON DE SCHRYVER en RAMONA HAMBACH	11
2.1. Hoe (on)gezond is werken?	11
2.2. Meten is weten: epidemiologische gegevens	23
2.3. Bedrijfsgezondheidszorg in de praktijk	39
2.4. Ethisch functioneren als bedrijfsarts in een economische context	74
3. Preventie van psychosociale risico's op het werk, ... tussen droom en werkelijkheid	
SONIA LOEMAN	91
3.1. Inleiding	91
3.2. Wat is psychosociale belasting?	94
3.3. Bouwstenen van het preventiebeleid	98
3.4. Risico-onderzoek	99
3.5. Lessen uit de praktijk	108
3.6. Van droom naar werkelijkheid	113
4. Enkele welzijnstopics toegelicht vanuit de praktijk	
4.1. Wie niet brandt, kan niet opbranden RAF D'HAEN	119
4.2. (G)oud kapitaal. Duurzaam personeelsbeleid bij Carrefour DAISY VAN DE VELDE	144
4.3. Preventie en bescherming op het werk: ethische overwegingen. Casus privacy @ work OLIVIER THIRIAR	152
4.4. Legionella: een onderschat probleem? ERIK BORGERS, TIJL VANDEN EYNDE, KOEN VANTHIELEN en LUDO CAMBRÉ ...	175
De auteurs	195